

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16CoP/18/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1520200203
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 07. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Alexander Mojš
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2022:1520200203.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Alexandra Mojša a sudcov JUDr. Ivica Hanuskovej a Mgr. Štefana Baláža, v právnej veci starostlivosti o maloletého Y. F., nar. XX. XX. XXXX, bytom ako matka, dieťa zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny C. L., S. XX, dieťa rodičov matka: Mgr. Q. F., nar. XX. XX. XXXX, bytom C. L., L. C. XXXX/XX, zastúpená JUDr. Danielom Janšom, advokátom so sídlom v Banskej Bystrici, Horné Záhrady 2 a otec: R. C. F., T., nar. XX. XX. XXXX, bytom F., Y. námestie XXXX/X, o návrhu starej matky dieťaťa K. F., nar. XX. XX. XXXX, bytom Y., J. G. M. XXXX/XA, na úpravu styku starej matky s maloletým, na odvolanie starej matky proti rozsudku I. súdu Rimavská Sobota č. k. 11P/17/2020-134 zo dňa 24. 02. 2022, takto

rozhodol:

I. Rozsudok okresného súdu p o t v r d z u j e .

II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1.1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom zamietol návrh starej matky na úpravu styku s maloletým vnukom. Stará matka pôvodne navrhla upraviť styk raz za dva mesiace, počas víkendu od soboty 08,00 hod. do nasledujúceho dňa do 20,00 hod., pričom dieťa stará matka prevezme a odovzdá v mieste obvyklého pobytu dieťaťa, určeného súdom po rozvode manželstva rodičov maloletého. Návrh odôvodnila tým, že býva v rodinnom dome, kde má vytvorené všetky podmienky.

1.2. Návrh bol podaný 13. 01. 2020, kedy bolo na Okresnom súde Bratislava V vedené konanie o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletému Y. F. na čas po rozvode. Okresný súd Bratislava V návrh starej matky postúpil z dôvodu miestnej príslušnosti na konanie Okresnému súdu Rimavská Sobota, ktorý už predtým konal a rozhodol vo veci starostlivosti o maloleté dieťa pod sp. zn. 10P/147/2017, pretože maloletý s matkou bývali v C. L.. Okresný súd po zistení, že konanie o rozvod manželstva nebolo právoplatne skončené, uznesením č. k. 11P/17/2020-40 zo dňa 11. 09. 2020 prerušil konanie do právoplatného skončenia konania o rozvod a úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu na čas po rozvode.

1.3. Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 20CoP/87/2020-340 z 13. 10. 2021 bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Bratislava V č. k. 59P/347/2018-229 zo dňa 22. 01. 2020, ktorým bol maloletý Y. F. zverený na čas po rozvode manželstva jeho rodičov do osobnej starostlivosti matky, otcovi bola uložená povinnosť platiť k rukám matky výživné a bol upravený styk otca s maloletým.

1.4. Styk otca s maloletým bol vyššie uvedeným rozsudkom č. k. 59P/347/2018-229 upravený v párnom kalendárnom týždni od piatku 16,00 hod. do nedele 18,00 hod. s výnimkou jarných, veľkonočných, letných a zimných prázdnin, kedy je styk otca s maloletým upravený nasledovne. V párnom kalendárnom roku od Veľkého piatka 8,00 hod. do Veľkonočného pondelka 18,00 hod. V nepárnom kalendárnom roku od prvého dňa jarných školských prázdnin 8,00 hod. do ich posledného dňa 18,00 hod. V každom kalendárnom roku od 30. 06. od 16,00 hod. do 16. 07. do 18,00 hod. a od 30. 07. od 16,00 hod. do

16. 08. do 18,00 hod. V nepárnom kalendárnom roku od 23. 12. od 17,00 hod. do 26. 12. do 18,00 hod. a v párnom kalendárnom roku od 30. 12. od 8,00 hod. do 06. 01. do 18,00 hod. nasledujúceho kalendárneho roku.

2.1. Podaním doručeným 08. 02. 2022 stará matka navrhla upraviť styk s maloletým Y. počas jarých, letných a zimných prázdnin bez prítomnosti rodičov u starej matky maloletého, pričom stará matka má právo prevziať maloletého v mieste obvyklého pobytu v čase, ktorý si maloletý telefonicky dohodne so starou mamou; stará mama vráti maloletého do miesta jeho obvyklého pobytu v čase, ktorý bude vyhovovať maloletému a ktorý nenaruší vyučovací a výchovný proces maloletého. Stará matka má právo kedykoľvek v čase svojej prítomnosti v meste C. L. tráviť s maloletým čas potrebný pre osobné stretnutie, pokiaľ tým nebude narušený vyučovací a výchovný proces v škole. Matka dieťaťa bude povinná pripraviť maloletého na stretnutie so starou matkou na čas, ktorý si maloletý dohodne so starou matkou. Matka je povinná rešpektovať právo maloletého na prítomnosť, styk a pobyt maloletého so starou mamou.

2.2. Súd prejednal vec v neprítomnosti navrhovateľky, ktorá svoju neúčasť neospravedlnila. Z obsahu spisu vyplýva, že stará matka v podaní, doručenom súdu 08. 02. 2022 navrhla určiť iný vhodný termín pojednávania „...(bez účasti JUDr. C. F., T., R., H. R. a Y. Q. F.)...“ (č. l. 115).

3. Matka maloletého uviedla, že rešpektuje právo dieťaťa stretávať sa so starou matkou a je realizované počas doby, kedy je maloletý u otca. Otec dieťaťa uviedol, že návštevy s maloletým u navrhovateľky sú vždy na rozhodnutí maloletého, ktorého sa otec po prevzatí od matky opýta, či chce ísť do F. alebo k starej matke. Starej matke nikdy nebolo bránené zo strany rodičov dieťaťa stretávať sa s maloletým. Kolízny opatrovník navrhol návrh starej matky zamietnuť ako neopodstatnený, pretože v styku starej matky s vnukom nie je bránené. To, že sa navrhovateľka s vnukom stýka, vyplýva aj zo správy ÚPSVaR Y..

4.1. Okresný súd považoval návrh starej matky na úpravu styku s maloletým vnukom za nedôvodný, pretože nebol preukázaný základný predpoklad, že si to vyžadujú pomery v rodine a že by nebolo možné o úprave styku dosiahnuť dohodu.

4.2. Z dokazovania vyplynulo, že maloletý má vytvorený silný citový vzťah k starej matke. Rodičia dieťaťa tento vzťah rešpektujú a nebránia starej matke v realizácii styku s vnukom, ktorý aj fakticky prebiehal v rozsahu, ako to pripúšťa úprava styku maloletého s otcom, ktorý musí byť v zásade upravený širšie, ako styk s ďalšími blízkymi osobami dieťaťa. Ani jeden z rodičov nebráni starej matke stretávať sa s vnukom. Kontakt starej matky s vnukom sa realizuje telefonicky, alebo návštevami otca s maloletým v mieste bydliska starej matky. Rodičia hodnotili vzťah maloletého a starej matky ako dobrý a fungujúci. Rodičia poukázali na nejasnú a nepresnú formuláciu návrhu, ktorý je nevykonateľný. Okresný súd doplnil, že vzhľadom na rodičovskú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa nemôže byť styk ďalšej blízkej osoby s maloletým rozsiahlejší alebo na úrovni styku rodiča s maloletým dieťaťom.

4.3. Na právne zdôvodnenie okresný súd uviedol § 25 ods. 5 Zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine. Žiadnemu z účastníkov náhradu trov nepriznal v zmysle § 52 CMP.

5.1. Proti rozsudku podala v zákonnej 15 dňovej lehote odvolanie navrhovateľka, stará matka maloletého Y. F.. Uviedla, že z predvolania na pojednávanie nariadené okresným súde zistila, že súd predvolal Úrad práce sociálnych vecí a rodiny v C. L., ktorého ustanovil za kolízneho opatrovníka, otca JUDr. C. F., právneho zástupcu matky JUDr. R.. Namietala, že účastníkom konania mali iba byť navrhovateľka a maloletý, zastúpený kolíznym opatrovníkom v súlade s uznesením o ustanovení kolízneho opatrovníka. Navrhovateľka v podaní z 04. 02. 2022 navrhla vypočuť maloletého a vylúčiť z konania otca maloletého aj JUDr. R.. Predvolanie otca a matky maloletého považuje za svojvoľnú aktivitu súdu. Namietala prítomnosť advokáta matky, ktorej sa netýkala vec úpravy styku maloletého so starou matkou. Súd v rozsudku deklaroval dokazovanie, ale neuskutočnil najpodstatnejšiu vec, zistiť bez akýchkoľvek pochybností názor maloletého, ktorého výsluch neuskutočnil ani kolízny opatrovník. Súd oboznámil matku maloletého a jej právneho zástupcu bez zákonného dôvodu o návrhu starej matky, čím súd vedome porušil § 60 CSP. Konanie o úprave styku navrhovateľky nie je o právach rodičov maloletého, ani o právach starej matky, ale o právach maloletého podľa § 36 ods. 1 Zákona o rodine. Záujem dieťaťa je prvoradý. Právo styku je vymedzené ako právo vziať dieťa na obmedzený čas na iné miesto, ako je miesto jeho obvyklého pobytu. Uvedené skutočnosti preukazujú zaujatosť sudkyne, ktorá vo veci konala. V tej súvislosti navrhovateľka v konaní včas uplatnila námietku zaujatosti, ktorá nebola vybavená a bránila súdu vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Z uvedených dôvodov navrhla, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

5.2. V replike na vyjadrenie matky k odvolaniu navrhovateľka zopakovala svoje tvrdenia, že okresný súd porušil práva a záujmy dieťaťa. Matka dieťaťa bola v konaní pred prvoinštančným súdom v postavení svedka a nie strany. V replike na vyjadrenie kolízneho opatrovníka uviedla, že z dôvodu manipulácie a vedomého porušovania zákonov na strane ÚPSVaR nie je možné jeho vyjadrenie preskúmať a vykazuje znaky poškodzovania práv a záujmov dieťaťa.

6. Matka maloletého dieťaťa sa vyjadrila k odvolaniu navrhovateľky prostredníctvom právneho zástupcu. Tvrdenia uvedené v odvolaní považuje za nepravdivé. Z postupu konajúceho súdu a jeho rozhodnutia je zrejmé, že dodržal podmienky a zákonné povinnosti a vykonal potrebné dokazovanie. Úkony, ktoré navrhla uskutočniť navrhovateľka, ktorá si zamieňa sporové konanie s nesporovým konaním, sú v rozpore s ustanoveniami Civilného mimosporového poriadku. Navrhla, aby odvolací súd odvolaním napadnutý rozsudok potvrdil a priznal matke náhradu trov odvolacieho konania.

7. Otec sa k odvolaniu starej matky dieťaťa nevyjadril.

8. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že dňa 16. 02. 2022 vykonal sociálne zisťovanie u matky dieťaťa, ktorá uviedla, že maloletý má dobrý vzťah so starou matkou a má ju rád. Dňa 18. 02. 2022 uskutočnil telefonický pohovor s otcom dieťaťa, ktorý uviedol, že súhlasí s vypočutím dieťaťa len za prítomnosti oboch rodičov. Kolízny opatrovník poukázal na to, že obaja rodičia maloletého Y. zhodne uvádzali dobrý vzťah dieťaťa so starou matkou a tiež potvrdili realizáciu styku starej matky s maloletým. Kolízny opatrovník zotrval na tom, že návrh starej matky bol neopodstatnený. Pokiaľ v návrhu starej matky nie sú termíny realizácie styku s maloletým, nie je úprava styku vymožitelná a vykonateľná. Dieťa môže vysloviť želanie stretnúť sa so starou matkou po dohovore s ňou, ale na realizácii styku sa má dohodnúť stará matka s matkou dieťaťa. Stará matka sa bez ospravedlnenia nezúčastnila súdneho pojednávania, na ktorom mala možnosť vyjadriť svoj názor. Rozsudkom súdu prvej inštancie neboli porušené práva a záujem maloletého dieťaťa.

9. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie ako aj obsah súdneho spisu v zmysle § 62, § 65 - § 67 CMP a zistil, že napadnuté rozhodnutie bolo vydané na základe dostatočne a správne zisteného skutkového stavu, ktorý okresný súd správne právne posúdil a svoje úvahy a rozhodnutie náležite a v potrebnom rozsahu odôvodnil.

10. Odvolanie navrhovateľky bolo odôvodnené tým, že účastníkom konania mala byť iba navrhovateľka a maloletý, zastúpený kolíznym opatrovníkom, pretože vec úpravy styku maloletého so starou matkou sa netýkala žiadneho z rodičov dieťaťa. Súd tiež neuskutočnil výsluch dieťaťa, aby zistil jeho názor. Uvedené skutočnosti, ktoré navrhovateľka včas namietala, preukazujú podľa navrhovateľky zaujatosť sudkyne, ktorá konala a rozhodla na okresnom súde.

11.1. K podmienkam konania a námietke zaujatosti odvolací súd uvádza, že okresný súd konal o návrhu na úpravu styku s maloletým, ktoré patrí medzi konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, uvedené v § 111 písm. d) CMP (zák. č. 151/2015 Z. z., Civilný mimosporový poriadok). Konanie vo veci starostlivosti o maloletých možno začať aj bez návrhu a podľa § 7 ods. 2 CMP v konaniach, ktoré možno začať aj bez návrhu, je účastníkom aj ten, o koho právach a povinnostiach sa má konať. Podľa § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

11.2. Navrhovateľka predložila svoje mylné predstavy o tom, kto má byť účastníkom konania, ktorými sa súd nemohol riadiť, pretože by tým porušil zákon. Ani na námietky zaujatosti, ktoré uviedla navrhovateľka nemohol súd prihliadnuť, lebo išlo o námietky týkajúce sa postupu súdu v konaní. Podľa § 53 ods. 3 CSP, ak sa námietka zaujatosti týka len okolností, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu alebo jeho rozhodovacej činnosti, súd na námietku zaujatosti neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá. Okresný súd v zápisnici o pojednávaní zo dňa 24. 02. 2022, na ktorom bol vyhlásený rozsudok oboznámiť prítomných účastníkov konania, okrem neprítomnej navrhovateľky, že namietala procesný postup a že na takúto námietku nebude prihliadať.

12.1. V Zákone o rodine (zák. č. 36/2005 Z. z.) je úprava styku uvedená v § 25 ods. 1 až 5 v súvislosti s rozhodnutím, ktorým sa manželstvo rodičov maloletého dieťaťa rozvádza. Podľa § 25 ods. 5 veta prvá Zákona o rodine v prípade, ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak to vyžadujú pomery

v rodine, súd môže upraviť styk dieťaťa aj s blízkymi osobami už v rozhodnutí, ktorým sa manželstvo rodičov dieťaťa rozvádza.

12.2. V prípade, že rodičia nie sú manželmi, možno upraviť styk dieťaťa až do dovŕšenia veku dospelosti podľa § 36 ods. 1, veta tretia Zákona o rodine, podľa ktorého ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak to vyžadujú pomery v rodine, súd môže upraviť styk dieťaťa aj s blízkymi osobami.

12.3. Z uvedenej právnej úpravy, ktorá odkazuje pri úprave styku maloletého dieťaťa s jemu blízkymi osobami na § 25 Zákona o rodine teda vyplýva, že predpokladom úpravy styku dieťaťa s blízkou osobou, ktorá nie je rodičom dieťaťa, je preukázanie a odôvodnenie tej skutočnosti, že úprava styku je v záujme dieťaťa a že to vyžadujú pomery v rodine dieťaťa. Z právnej úpravy tiež vyplýva, že účastníkmi konania sú rodičia dieťaťa.

13.1. Odvolanie navrhovateľky nebolo dôvodné. Súd prvej inštancie neporušil procesný postup lebo konal v súlade s procesnými podmienkami. Vykonal dokazovanie o návrhu starej matky na úpravu styku s maloletým so všetkými účastníkmi konania, ktorých považuje za účastníkov konania Civilný nesporný poriadok a Zákon o rodine.

13.2. To, že súd bezprostredne nevypočul maloletého a nezisťoval jeho názor nebolo prekážkou pre vydanie rozhodnutia z hľadiska úplnosti zistenia skutkového stavu, ktorý je daný samotným návrhom na úpravu styku a skutočnosťami, ktoré v priebehu konania vyšli najavo. Z vyjadrení účastníkov konania tiež vyplýva, že maloletý bol o tomto konaní informovaný zo strany rodičov. Mylná predstava navrhovateľky o tom, že účastníkmi konania sú len stará matka a maloleté dieťa zastúpené kolíznym opatrovníkom nemala vplyv na vecnú správnosť rozhodnutia okresného súdu.

14.1. Okresný súd návrh starej matky maloletého dieťaťa zamietol z dôvodu, že nebolo preukázané, že si to vyžadujú pomery v rodine a že o úprave styku nebola možná mimosúdna dohoda. Rodičia dieťaťa zhodne uviedli, že vzájomný, citovo blízky vzťah starej matky a jej vnuka rešpektujú. To potvrdili aj zistenia kolízneho opatrovníka a súdu, ktorý uzavrel, že žiaden z rodičov nebránia starej matke v realizácii styku s vnukom či už telefonicky alebo osobne, pričom návštevy maloletého u starej matky doteraz prebiehali v rozsahu, ako to pripúšťa súdnym rozhodnutím upravený styk maloletého s otcom. Záujem dieťaťa na rozvíjaní citového vzťahu so starou matkou je zo strany rodičov dieťaťa rešpektovaný a zachovávaný a ani pomery v rodine objektívne nevykazujú potrebu na takej úprave styku, akej sa domáhala navrhovateľka.

14.2. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na to, že stará matka navrhla upraviť styk spôsobom, ktorý je možné realizovať iba dohodou s rodičmi resp. s matkou dieťaťa. Keďže neuviedla konkrétne termíny svojich návštev v C. L., má možnosť svoje návštevy zosúladiť podľa úpravy styku otca s maloletým.

15.1. Odvolací súd ďalej dodáva, že z povahy právnej úpravy styku inej blízkej osoby s maloletým dieťaťom, ktorá je vyjadrená právnou normou s relatívne neurčitým obsahom, vyplýva, že súd je povinný prihliadnuť na konkrétne skutkové okolnosti rodiny a záujem maloletého dieťaťa. Z právnej úpravy nevyplýva, že styk starej matky s maloletým nemôže byť osobitne upravený, na čo však musia byť splnené predpoklady tak na strane starej matky ako aj dieťaťa a rodičov dieťaťa. V posudzovanej veci uvedené predpoklady pre úpravu styku neboli preukázané. Bolo preukázané, že rodičia nebránili navrhovateľke v styku s maloletým a styk navrhovateľky s vnukom sa realizuje v čase, ktorý pripadá na styk otca s maloletým. Navyše navrhovateľka vychádzala z mylného predpokladu o pravidlách konania.

15.2. Pokiaľ je dieťa v osobnej starostlivosti jedného z rodičov, je styk dieťaťa s druhým rodičom, prípadne s ďalšími blízkymi osobami sprostredkovaný autoritatívnym súdnym rozhodnutím o úprave styku, za predpokladu, že nedôjde medzi nimi k dohode a tieto osoby si nedokážu poskytnúť potrebnú súčinnosť vzhľadom na vek a vyspelosť dieťaťa.

16. Pokiaľ navrhovateľka požaduje úpravu styku mimo čas pripadajúci na úpravu styku otca s maloletým, prípadne by chcela upraviť styk v čase svojej návštevy v mieste bydliska dieťaťa, v C. L., potom je potrebné, aby v prvom rade preukázala, že mimosúdna dohoda s matkou resp. s otcom dieťaťa nie je možná a aby bol jej návrh dostatočne určitý, predvídateľný a vykonateľný. Navrhovateľka formulovala svoje návrhy úpravy styku „po predchádzajúcej telefonicko dohode s maloletým“, pričom opomína, že Zákon o rodine predpokladá dohodu a súčinnosť rodičov a ďalších osôb, ktoré sa podieľajú na výchove a zabezpečovaní potrieb maloletého dieťaťa. Návrh je potrebné formulovať tak, aby termíny styku, prevzatie a odovzdanie dieťaťa bolo zosúladené a koordinované s tým rodičom, u ktorého sa dieťa nachádza. Pokiaľ má stará matka záujem stykať sa s maloletým aj v inom čase, kedy je realizovaný

styk maloletého s otcom, potom je potrebné, aby stará matka v návrhu na úpravu styku rešpektovala, že maloletý bol zverený do osobnej starostlivosti matke. Navrhované termíny návštevy a styk dieťaťa a starej matky je preto potrebné formulovať vo vzťahu k rodičovským právam a povinnostiam matky dieťaťa, inak sa matka (resp. obaja rodičia maloletého) nemajú možnosť vyjadriť k návrhu starej matky kvalifikovane, so znalosťou veci. Potreba rozhodnutie o úprave styku sa posudzuje s prihliadnutím na konkrétne pomery v rodine dieťaťa a vzhľadom na ingerenciu štátu návrh treba formulovať tak, aby bolo rozhodnutie aj vykonateľné. V návrhu aj rozhodnutí, musí byť formulácia potrebnej súčinnosti, ktorá sa týka nielen navrhovateľky a dieťaťa, ale aj rodičov dieťaťa.

17.1. Súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav, vyvodil z neho zodpovedajúce právne závery, rešpektoval príslušnú právnu úpravu a zohľadnil všetky právne významné skutočnosti. Jeho rozhodnutie v napadnutom výroku, ktorým zamietol návrh starej matky na úpravu styku s maloletým je preto vecne správne a krajský súd ako súd odvolací rozsudok potvrdil a potvrdil aj súvisiaci výrok o náhrade trov konania.

17.2. Krajský súd ďalej v zmysle § 52 CMP rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

18. Rozhodnutie bolo prijaté v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) § 428 CSP.

Toto rozhodnutie je vykonateľné len čo bolo vyhotovené. Ak povinnosť uložená týmto rozhodnutím nebude dobrovoľne splnená, súd môže povinnému uložiť pokutu do 1 000 €, zastaviť výplatu rodičovského príspevku povinnému a prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa povinnému alebo odňať maloletého tomu, u koho podľa rozhodnutia nemá byť a odovzdať ho tomu, komu bolo maloleté dieťa podľa rozhodnutia zverené, a to aj bez návrhu (§ 367 ods. 3, § 376 ods.3, § 383 ods. 1, § 386 ods. 1 CMP).